

Migracijos tendencijos Lietuvoje 2012

Projektą bendrai finansuoja Europos Sąjunga ir Lietuvos Respublika

Įvadas

Migracijos tema Lietuvoje išlieka aktuali. 2012 m. suformuota nauja Lietuvos Respublikos Vyriausybė, kurios programoje emigracija minima kalbant apie daugelį sričių, akcentuojama, kad dėmesys turi būti skiriamas emigracijos problemos sprendimui, taip pat migracijos procesų valdymui, bendros Europos prieglobsčio sistemos plėtojimui. Taigi dėmesys migracijos procesų stebėsenai išlieka svarbus.

Europos migracijos tinklas (EMN), kuriame dalyvauja ir Lietuva, kasmet ruošia *Migracijos politikos*¹ ataskaitas. Čia pateikiami pagrindiniai statistiniai rodikliai bei teisiniai pasikeitimai, įvykę 2012 m.

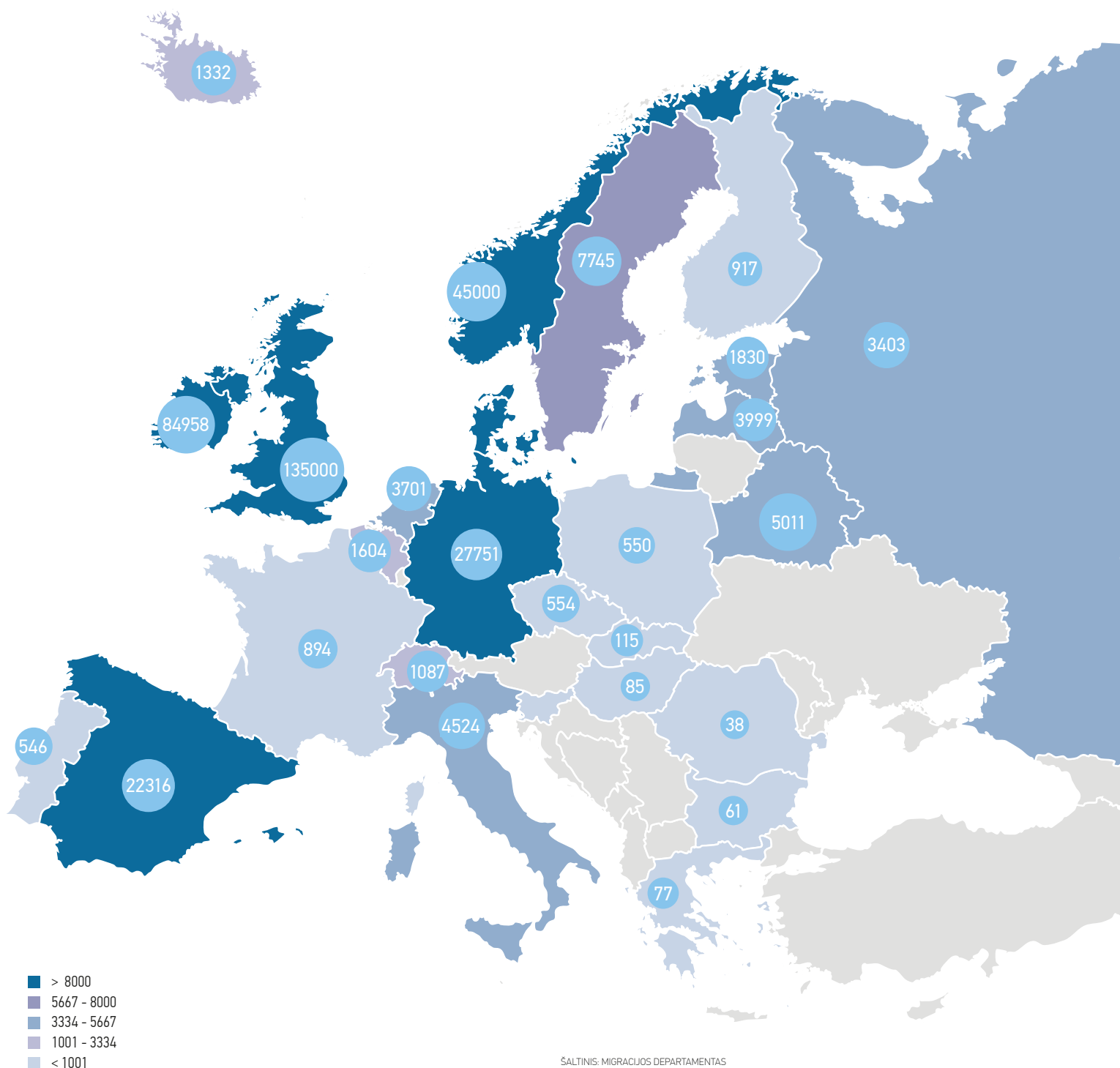
¹Visą pilną Lietuvos ataskaitą, o taip pat ir kitų 26 ES šalių ir Norvegijos ataskaitas galima rasti internetiniame puslapyje www.emn.europa.eu

Migracijos tendencijos

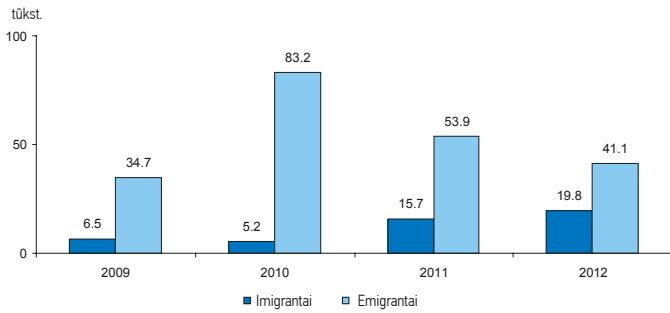
Emigracija. 2012 m. iš Lietuvos **išvyko** 41 100 gyventojų, t.y. 12 800 mažiau nei 2011 m. Pagrindinės tikslo šalys, kaip ir 2011 m., buvo Jungtinė Karalystė (48,3 proc.), Airija, (8,6 proc.), Vokietija (7,9 proc.) ir Norvegija (7,73 proc.). Europoje daugiausia Lietuvos Respublikos piliečių šiuo metu gyvena Jungtinėje Karalystėje, Airijoje ir Norvegijoje.

Imigracija. 2012 m. į Lietuvą **atvyko** 19 843 asmenys, t.y. 4 158 asmenimis daugiau nei 2011m. Dauguma (87 proc.) atvykusių buvo Lietuvos Respublikos piliečiai, daugiausiai grįžę iš Jungtinės Karalystės, Airijos ir Norvegijos. Į Lietuvą imigravo 755 ES valstybių narių piliečiai (daugiausia iš Latvijos ir Lenkijos) bei 1731 trečiųjų šalių piliečiai (daugiausia iš Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos). Iš viso atvyko 2 486 užsienio šalių piliečiai, t.y. 33 proc. daugiau nei 2011 m.

1 pav. Lietuvos Respublikos piliečių, gyvenančių užsienio valstybėse, skaičius 2013 m. pradžioje

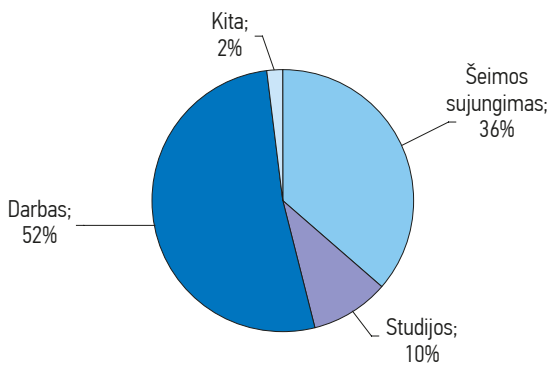
2 pav. Migracijos srutai, 2009 - 2012 m.

ŠALTINIS: STATISTIKOS DEPARTAMENTAS

Atvykimo pagrindai. 2012 m. Lietuvoje buvo 12.5 tūkst. užsieniečių, turinčių galiojančius leidimus laikinai gyventi. Dauguma imigrantų į Lietuvą atvyko darbo tikslais.

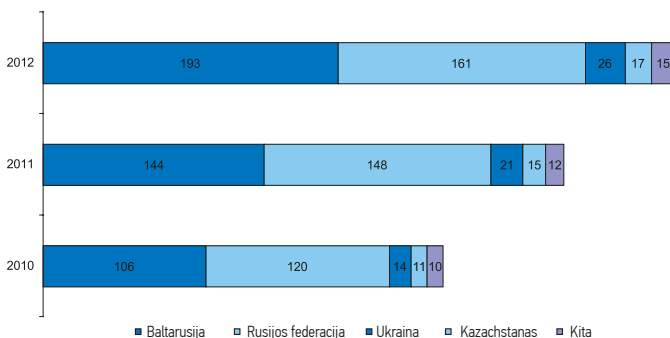
3 pav. Imigracija į Lietuvą (pagal pagrindus išduoti leidimus laikinai gyventi), 2012 m.

ŠALTINIS: MIGRACIJOS DEPARTAMENTAS

Vizos. Didelę užsieniečių dalį taip pat sudaro turistai ar trumpam laikotarpiui kitais tikslais su vizomis atvykstantys užsieniečiai. 2012 m. Lietuvos vizų tarnybose buvo išduota beveik 412 tūkst. Šengeno vizų, t.y. 70 tūkst. daugiau nei 2011 metais. **Daugiausia Šengeno vizų buvo išduota Baltarusijoje (47 proc.) ir Rusijoje (39 proc.).** 2012 m. Lietuvos vizų tarnybos nepatenkino 3830 prašymų išduoti visas. Dažniausiai visas atsisakė išduoti Gruzijoje (28 proc.), Rusijoje (21 proc.), Kazachstane (10 proc.), Armėnijoje (9 proc.) ir Baltarusijoje (9 proc.).

4 pav. Šalys, kuriose Lietuvos vizų tarnybos išdavė daugiausia vizų, tūkst. 2010 - 2012 m.

ŠALTINIS: EUROPOS KOMISIJA

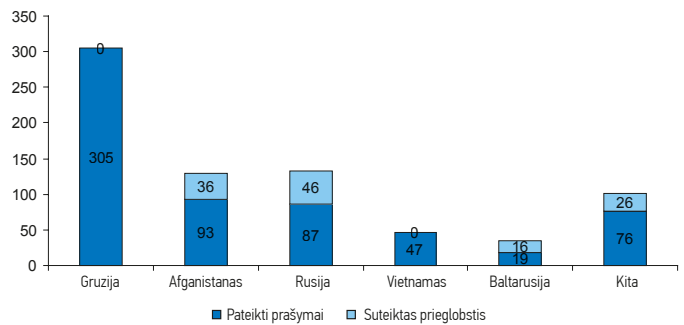
Lietuvos užsienio reikalų ministerija siekdama pagerinti konsulinių paslaugų prieinamumą 2013 m. pasirašė susitarimą su išorės paslaugų teikėju. Susitarimo pagrindu Rusijoje ir Ukrainoje bus atidaryti 28 vizų centrai, kurie galės priimti užsieniečių prašymus išduoti visas. Prašymus nagrinės ir visas išduos Lietuvos vizų tarnybos.

Prieglobstis

2012 m. trečiųjų šalių piliečiai pateikė **627 prieglobsčio prašymus**, t.y. 100 prašymų daugiau nei 2011 m. Prieglobsčio prašymai gauti iš 29 šalių piliečių. Daugiausia prašymų pateikė Gruzijos (49 proc.), Rusijos, Afganistano ir Vietnamo piliečiai.

2012 m. išaugo **nepagrįstų prieglobsčio prašymų skaičius**, daugiausia iš Gruzijos piliečių. Iš viso teigiami sprendimai sudarė 20 proc. visų pateiktų prašymų skaičiaus. Taip pat daugėjo prieglobsčio prašytojų, kurie apgyvendinti Užsieniečių registracijos centre iš jo pasišalindavo ir į centrą negrįždavo.

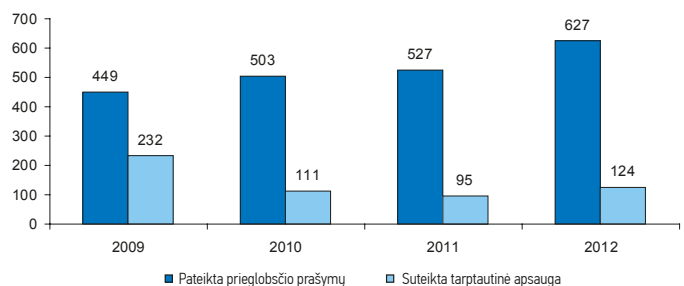
5 pav. Prieglobsčio prašytojai pagal pilietybę ir patenkintų prašymų skaičius, 2012 m.

ŠALTINIS: MIGRACIJOS DEPARTAMENTAS

2012 m. tarptautinė apsauga Lietuvoje buvo suteikta 124 asmenims: papildomą apsaugą (išduodamas leidimas laikinai gyventi 1 metams ir priklausomai nuo situacijos gali būti pratęsimas) gavo 111 asmenys – daugiausia iš Rusijos ir Afganistano, o pabėgėlio statusas suteiktas 13 asmenų.

6 pav. Prieglobsčio prašymai ir suteikta tarptautinė apsauga, 2009-2012 m.

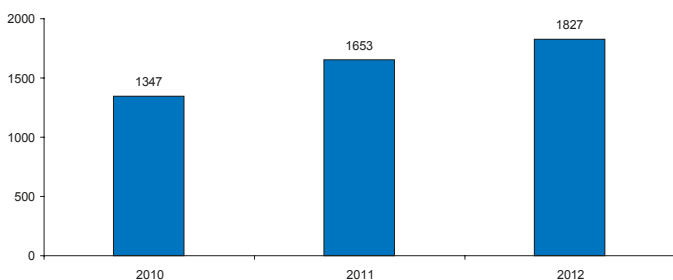
ŠALTINIS: MIGRACIJOS DEPARTAMENTAS

Neteisėta migracija

Neteisėtas atvykimas. Lietuva didžiąjai daliai nelegalių migrantų yra tranzito šalis. 2012 m. sulaikyti 477 trečiųjų šalių piliečiai, neteisėtai kirtę Lietuvos Respublikos valstybės sieną tarp pasienio kontrolės punktų. Daugiausia neteisėtai valstybės sieną kirto Gruzijos piliečiai (54 proc.). Daugiausiai nelegalių migrantų sulaikyta prie sienos su Baltarusija, tuo tarpu sulaikytų prie sienos su Rusija skaičius nedidelis.

Neteisėti migrantai. Oficialaus skaičiaus, kiek šalyje gali būti neteisėtų migrantų, nėra. Duomenys yra renkami apie atvejus, kuomet buvo identifikuota, kad asmuo pažeidė teisėto buvimo Lietuvoje tvarką. 2012 m. tokių identifikuotų neteisėtų migrantų buvo 1,8 tūkst. Iš jų: 1,4 tūkst. išvyko patys, 65 – su Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) pagalba ir 236 buvo išsiųsti.

7 pav. Trečiųjų šalių piliečiai, kurie privalėjo išvykti dėl neteisėto atvykimo, buvimo ar gyvenimo Lietuvoje

ŠALTINIS: MIGRACIJOS DEPARTAMENTAS

Teisiniai pakeitimai

2012 m. buvo keičiamas LR Įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties. Daugiausia pakeitimų padaryta perkeltiant Europos Sąjungos migracijos srities teisės aktus, iš kurių paminėtini:

■ **„Mėlynosios kortelės“ direktyva (2009/50/EB).** Atvykstantiems dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujančio darbo paspartinta leidimo laikinai gyventi išdavimo procedūra (prašymai turi būti išnagrinėti per 2 mėnesius), jiems nereikia gauti leidimo dirbti (numatyta atitikties darbo rinkai vertinimo procedūra), sutrumpintas laikotarpis, per kurį darbdavys darbuotojų turi ieškoti Lietuvoje. Taip pat nustatytos palankesnės sąlygos atvykti ir gyventi (pvz., gali iš karto atsivežti šeimą, po 2 metų gali laisvai keisti darbdavį) bei sumažintas darbo užmokesčio dydžio reikalavimas (ne mažesnis negu 2 Lietuvos vidutiniai mėnesiniai bruto darbo užmokesčiai);

■ **„Grąžinimo“ direktyva (2008/115/EB).** Įstatyme atsirado pažeidžiamo asmens sąvoka, nustatyti kiti apsaugos reikalavimai. Vis dėlto kai kurias įstatymo nuostatas siūloma tobulinti (pvz., suteikti galimybę neteisėtai atvykusiems trečiųjų šalių piliečiams, išvykti pasinaudojant savanoriško grąžinimo pagalba);

■ **„Sankcijų darbdaviams“ direktyva (2009/52/EB).** Nustatytas pagrindas išduoti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje užsieniečiams, kurie yra ar buvo nelegalaus darbo aukos ir bendradarbiauja su ikiteisminio tyrimo institucija;

■ Įgyvendinant reglamentų nuostatas, įstatyme (a) įtvirtintas reikalavimas įrašyti biometrinius duomenis į užsieniečiams išduodamus dokumentus bei (b) atsisakyta nuostatų dėl Šengeno vizų – Šengeno vizų išdavimui tiesiogiai taikomos procedūros ir sąlygos, nustatytos Vizų kodekse.

Kitų teisės aktų pakeitimai:

■ Priimti **Baudžiamojo kodekso pakeitimai**, kuriais buvo išplėsta prekybos žmonėmis sąvoka – tokio pobūdžio nusikaltimu laikytinas asmens išnaudojimas, apimantis įvairias seksualinio išnaudojimo formas, priverstinę tarnystę, vergiją, priverstines paslaugas, išnaudojimą priverstinei santuokai, elgetavimui ir pan. Nustatyta atsakomybė už naudojimąsi asmens priverstiniu darbu ar paslaugomis, žinant, jog auka tai daro dėl jo atžvilgiu naudojamo fizinio smurto, grasinimų ar apgaulės.

■ Priimti **Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimai**, nustatantys administracinę atsakomybę asmenims, kurie įdarbina užsieniečių, neturintį teisės užsiimti ta veikla. Už šią veiklą kodeksas numato baudą nuo 2 000 iki 3 000 litų.

Apie EMN

Europos Migracijos tinklas (EMT) – tai Europos komisijos, 26 ES valstybių narių ir Norvegijos tinklas. Tinklo tikslai – rinkti, analizuoti bei dalintis naujausia informacija migracijos ir prieglobsčio srityse. Lietuvos vyriausybę EMT atstovauja TMO Vilniaus biuras.

www.emn.europa.eu

www.emn.lt

Apie TMO

Tarptautinė migracijos organizacija (TMO) buvo įkurta 1951 m. TMO bando užtikrinti tvarkingą ir humanišką migracijos valdymą, skatina tarptautinį bendradarbiavimą sprendžiant migracijos klausimus, dalyvauja praktinių sprendimų migracijos problemoms spręsti paieškose bei teikia reikalingą humanitarinę pagalbą migrantams.

www.iom.int

www.iom.lt